

Tänk fritt om framtidens förlossningsrum

Hur ser framtidens förlossningsrum ut?

Hur ser framtidens förlossningsavdelning ut?

Hur kan idéer om framtiden hjälpa oss

att tänka kring här, nu och kring det nära förestående?

Utifrån idén om ett basrum som är både vackert och enkelt, men samtidigt kan anpassas och utvecklas allt efter behov, presenterar **ANNA WRENER** och **SAGA KARLSSON** ett antal möjligheter. Förutom att fånga något om vart vi tror förlossningsrummen är på väg är tanken att deras idéer i sin bredd och i sitt djup ska ge näring åt fler tankar om framtiden. Basrummen är också en av utgångspunkterna i det fristående examensarbete där **ALEKSANDRA PIECHOTA** och **SANA RABIA** undersöker framtidens förlossningsavdelning.

Det var en serie omständigheter som ledde till det projekt som döptes till Framtidens Förlossningsrum, vilket visades och presenterades på Svenska Barnmorskeförbundets konferens Reproaktiv Hälsa den 24–25 maj 2012. Projektet kom att genomföras som ett samarbete mellan Barnmorskeförbundet i Göteborg, Västfastigheter som finansierade det hela och Centrum för Vårdens Arkitektur på Chalmers Arkitektur (CVA).

För egen del började det med att jag tog kontakt med barnmorskan Monika Axelsson på vårdcentralen i Majorna i Göteborg. Peter Fröst på CVA hade sått ett frö hos Monika Axelsson på Barnmorskeförbundet/Göteborgs Barnmorskesällskap och Sven-Rune Andersson på Västfastigheter menade att man skulle kunna engagera arkitektstudenter för att ta fram framtida typer för en förlossningsavdelning. Skulle jag kunna träffa Monica och Sven-Rune och se om detta skulle kunna bli något intressant?

Innan jag fortsätter måste jag erkänna att min erfarenhet av vård och vårdmiljöer för drygt ett år sedan var helt privata. Som arki-

” Här fanns en stark tro på den fysiska och emotionella miljöns betydelse, och på att det kliniska perspektivet måste kompletteras med andra perspektiv. Kan man förmedla en stämning, skapa lugn och trygghet? Vilka möjligheter har man att anpassa rummet efter situationen?

Bilden: Från vänster till höger: Stående Monica Axelsson, Anna Wrener, Saga Karlsson, Ida Lyckestam, Aleksandra Piechota, Sana Rabia

tekt och forskare har mitt fokus varit gränssnittet mellan konst/stadsutveckling/demokrati, där jag har varit speciellt intresserad av hur vi förhåller oss till och arbetar med det som komma ska – nämligen framtiden, både i det lilla och det stora.

Väl på plats, bara ett stenkast från hamnen där jag brukade hämta fisk åt föräldrakooperativet där jag då hade min dotter, träffade jag inte bara Monika Axelsson utan också barnmorskorna Ida Lyckestam och Marianne L Nilsson. Det var ett upplyftande möte. Eftersom min erfarenhet av barnmorskor bara var som väntande och nybliven pappa, måste jag erkänna att jag inte ägnade många tankar åt barnmorskornas vardag. Jag hade heller aldrig satt förlossningen i ett vidare perspektiv, inte bara kliniskt utan även sociokulturellt och historiskt. Nu fick jag klart för mig att barnmorskans historia på ett självklart sätt går hand i hand med mänsklighetens historia.

Här fanns en stark tro på den fysiska och emotionella miljöns betydelse, och på att det kliniska perspektivet måste kompletteras

” Måste sängen alltid stå på ett ställe? Kanske sängen inte behövs alls? Vad behövs? Vem eller vilka är som stöd beroende på socialt och kulturellt sammanhang – och på vilket sätt kan man fånga upp dem? Och om denna förändring är viktig – vem tar hand om den om arbetar med den?

med andra perspektiv. Kan man förmedla en stämning, skapa lugn och trygghet? Vilka möjligheter har man att anpassa rummet efter situationen? Måste sängen alltid stå på ett ställe? Kanske sängen inte behövs alls? Vad behövs? Vem eller vilka är som stöd beroende på socialt och kulturellt sammanhang – och på vilket sätt kan man fånga upp dem? Och om denna förändring är viktig – vem tar hand om den om arbetar med den?

Hur ser rutiner i det lilla ut? Ett hotellrum städas ju inte bara, det görs ju fint också! Små signaler som ett fint uppviktt tacke istället för

” Och uppmaningen kvarstår – tänk fritt – och högt!

ett hårt nedbäddat, eller en vas med en enkel blomma, kan göra stor skillnad genom att skapa närvaro istället för frånvaro. Att attraktivitet har stor betydelse för den upplevda vårdkvaliteten finns det numera belägg för inom forskningen. Kunde en utställning på barnmorskekonferensen Reproduktiv Hälsa 2012 öppna upp de här frågeställningarna och sätta tankar och funderingar i rullning?

Alldeles efter det första mötet fick jag också kontakt med Anna Wrener och Saga Karlsson, vilka vid sidan av sina examensarbeten på Chalmers Arkitektur skulle komma att arbeta med det vi kallade ”Framtidens förlossningsrum”. Och när vi väl kommit så långt visade det sig att Aleksandra Piechota och Sana Rabia skulle arbeta med en förlossningsavdelning i samband med deras examensarbete, också på Chalmers Arkitektur. I rask fart ordnade vi en rad gemensamma möten/studiebesök med rundvandringar på förlossningsavdelningarna på Mölndals Sjukhus och Östra Sjukhuset, för att försöka förstå hur en förlossningsavdelning fungerar och eventuellt skulle kunna fungera. Studiebesöken följdes upp av praktik och workshops vilket dels ledde till utvecklingen av en hel typavdelning (som Aleksandra och Sana genomförde), dels till ett antal framtidsbilder utifrån ett typrum (som Anna och Saga arbetade fram) som kom att visas på utställningen.

Och uppmaningen kvarstår – tänk fritt – och högt! Förhoppningsvis är de här bilderna ett steg på vägen mot att föreställa sig saker vi inte kunde föreställa oss tidigare. Med en sådan utgångspunkt, att vi börjar föreställa

Från vänster till höger:
Sana Rabia, Marianne L Nilsson,
Monica Axelsson, Anna Wrener,
Saga Karlsson, Aleksandra Piechota

” Förändring börjar i det lilla, i en tanke, i en handling, i ett vikt sängöverkast, och kanske framöver – med ett meditativt rum fyllt av kuddar och arabesker – eller med ett böljande rum där du kan vila ögonen på en delfin som pilar fram mellan randiga fiskstim – eller med något helt annat som vi inte ännu kan föreställa oss.

oss saker – alternativ - och inte bara tar verkligheten för given, kan mer handfasta förändringsprocesser ta vid. ”Gud finns i detaljerna” sa den tyske arkitekten Ludwig Mies Van der Rohe som skapade 1900-talets mest inflytelserika byggnad, den så kallade Barcelona-paviljongen inför världsutställningen i Barcelona 1929, som revs direkt efter utställningen och därefter existerade bara på ”bild” fram tills dess att en replika ställdes på plats 1986.

Förändring börjar i det lilla, i en tanke, i en handling, i ett vikt sängöverkast, och kanske framöver – med ett meditativt rum fyllt av kuddar och arabesker – eller med ett böljande rum där du kan vila ögonen på en delfin som pilar fram mellan randiga fiskstim – eller med något helt annat som vi inte ännu kan föreställa oss.

Henric Benesch

Arkitekt MSA, PhD, Projektutvecklare på Centrum för Vårdens Arkitektur (CVA) på Chalmers Arkitektur.
benesch@chalmers.se

Projektet genomfördes av Saga Karlsson, Aleksandra Piechota, Sana Rabia, Anna Wrener på Chalmers Arkitektur.

Följ gärna oss på CVA på www.chalmers.se/arch/SV/samverkan/centrum-for-var

Upphovskvinnor till bilderna Chalmers Födslorum är Anna Wrener och Saga Karlsson.